

Asia: VN/32825/2024

Hallituksen esitys eduskunnalle opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan virastouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

AV-arkki kiittää mahdollisuudesta lausua opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan virastouudistusta koskevasta lainsäädännöstä. Lausuntomme koskee ehdotetun Kulttuuriviraston osuutta.

AV-arkki on suomalaisen mediataiteen keskus. Teemme yhteistyötä sekä Taiken että Kavin kanssa toimialan kehittämisessä ja suomalaisen mediataiteen pitkäaikaisarkistoinnissa. AV-arkki on jäsenmäärältään ja toimintansa laajuudelta suurin valtakunnallinen mediataidealan järjestö.

AV-arkki yhtyy Taiken lausuntoon siinä, että virastojen luonne ja toimenkuva ovat huomattavan erilaiset, eikä niiden yhdistämiselle ole toiminnallisia perusteita. Mielestämme olisi erittäin tärkeää, että näin merkittävä virasto- ja rakenneuudistus toteutettaisiin kulttuuripoliittisesti strategisista lähtökohdista eikä tehostamisen ja säästämisen tarpeesta.

Ehdotetun uudistuksen suurin haaste on, että siitä siitä puuttuu kirjaukset taiteen autonomiasta. Myöskään vertaisarviointia ei ole kirjattu lakiin. Luonnoksen perusteluissa todetaan (s. 82), että ”Apurahoja koskeva päätöksenteko neuvostossa pohjautuisi vertaisarviointiin. Päätöksenteon tueksi tarvittavan asiantuntemuksen hankkimisesta ei ole kuitenkaan tarkoitus säätää lain tasolla, vaan neuvosto voisi itse päättää tähän liittyvistä menettelyistä.” Pelkkä maininta perusteluissa ei kuitenkaan riitä suojaamaan vertaisarvioinnin roolia.

Asiantuntijapankin sekä taide- ja kulttuurineuvoston jäsenten nimeämisen tulee olla avointa ja kentän kuulemiseen perustuvaa, jotta kädenvarren mitta -periaate toteutuu myös tulevaisuudessa. Vertaisarviointi ei saa liudentua neuvoa-antaviksi asiantuntijapaneeliksi.

Jo nyt käynnissä olevat ja toteutuneet rahoitusleikkaukset vähentävät ja pirstaloivat taiteilijoiden toimintaedellytyksiä. Samaan aikaan nopeasti toteutettava virastouudistus heikentäisi näitä edellytyksiä entisestään. AV-arkki yhtyy Kulta ry:n kantaan ja esittää aikalisää virastouudistuksen valmisteluun, jotta yksi länsimaisen demokratian keskeisistä peruspilareista, taiteen autonomia, voidaan turvata.

Ehdotuksesta puuttuu myös taiteen kansainvälisen toiminnan edistäminen. Tämä tulee kirjata lain tasolle, jotta sitä ei voida tulevaisuudessa jättää pois tuen ja kehittämisen piiristä.

Anttila Hanna
AV-arkki ry